

اداره مرکزی :

آنقره ده ، معارف ایدیلکی یاننده کی داڭره
استانبول جاده سنده آنقره

استانبول بوروسی :

استانبولده ، آنقره جاده سنده ۸۷ نومروده
داڭره مخصوصه

حیات

میان راه آمیخته ... دنیای راهای هر دو حیات قاتلم ...

نفسی هر برده ۱۵ غرورده .

سنه لکی پوسته ایله ۷.۵ لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین ۷.۵ دولار) .

ابونه واهلان ایشلری ایچین استانبول بوروسی
مهاجرت ایدیلیر .
یازی ایشلرنک مرجهی آنقره مرکزیدر .

صافی : ۷۵

آنقره ، ۳ مایس ، ۱۹۲۸

۳ نجی جلد

مصاحبه

« ترجمه » مؤسسی

حسین جاهد بکک جداً حیرت و تقدیره
شایان بر فعالیتله اورتهیه قوبدینی قرق الی جلد
مترجم اثر مناسبتیه احمد هاشم بکک یازدینی
کوچوک برتقید ، مطبوعاً تمزده یکیدن « ترجمه »
مسئله سنی او یاندیردی . احمد جودت بکک ، جلال
نوری بکک وداها بعض ذوات ، بو وسیله ایله بعض
شایان دقت فکر لر ایلری سور دیلر . چوق
اوزون سنه لردن بری زمان زمان اورتایه آتیلان
بو « ترجمه » مسئله سنک بو صورتله تکرار میدانه
چیقمه سی ، یکیدن تدقیق و مناقشه موضوعی
اولماسی ، هر حالده فائده سز دکلدن . بو وسیله
ایله بزده بو خصوصده دوشوندکر مزی سویله مک
ایستورز .

نه کی عاملر تأثیر یله اولورسه اولسون ، یکی
بر مدنیت داڭره سنه کیره ن بر ملتک ایلك ایشی
او مدنیتله طائد اثرلری کندی لسانته ترجمه
ایتمکدر . تورکلر بر آراق « بودیست »
و « مانیخه یست » اولدقلری زمان ، او مدنیت
زمره لرینه منسوب اثرلری - بالخاصه دینی
اثرلری - کندی دیل لرینه چور مشاردی ؛ اسلام
مدنیتی داڭره سنه کیردکن صوکراده ، عصر لرجه ،
عرب و عجم ادبیات و علومنی تورکجه یه نقل ایله
اشتغال ایتدیلر . « شرقی تورکستان » دن
باشلا یهرق « بوسنه » یه قدر ، تورک حرثک
حکمران اولدینی یلرده وجوده کلن بو « ترجمه »
ادبیاتی ، عمومیتله ظن و تخمین اولوندیغندن
چوق ، پک چوق فضله در . بالخاصه ، بللی
باشلی اثرلرک ، مختلف زمانلرده مختلف آداملر
طرفندن یاپیلش ، بش آلتی ترجمه سنه

تصادف ایدیلدیکی نادر دکلدن . بر مثال اولمق
اوزره ، « قزوینی » نک « عجائب الخلوقات »
آدلی مشهور اثرینک بش آلتی تورکجه ترجمه سی
اولدیفنی ذکر ایدم . بویوک اثرلرک ترجمه سی
ایچون آریجه هیئتلر تشکیل ایدیلدیکی ده ذکره
شایاندر : داماد ابراهیم پاشا « عینی » نک بویوک
اسلام تاریخنی ، « منجم باشی » نک « جامع الدول » نی
او دورک باشلیجه عالم لردن تشکیل ایتدیکی بر
هیئتله ترجمه ایتدیرمشدی . عربجه ویا عجمجه
متنلری غیب اولارق یالکز تورکجه ترجمه لری
سایه سنده علم طالعجه معلوم اولایلش اثرلرده
یوق دکلدن . اجداد مزک ، اسلام مدنیتی
محصول لرنی تورکجه یه نقل ایچون صرف ایتدکلری
همت ، بزم اوروبا اثرلرنی ترجمه خصوصنده کی
فعالیتزدن چوق فضله ایدی .

بر عصر دن بری ، اوروبا علومنی لسانزده
نقل ایچون « خوجا اسحق افندی » دن باشلا یهرق
بر چوق فکر و قلم اربابمز اولدجه چالیشدیلر .
« مهندس خانه » ، « طیبیه » و « حربیه » کی ،
عسکری قوت مزی اوروبا اصولنده تنسیق و تشکیل
ایچون آچیلان مؤسسه لر ، بو ترجمه فعالیتک
باشلیجه عامللری اولدی . « تنظیمات » دن صوکره ،
بوتون دولت تشکیلاتنک غریبلاشدیریله سی
احتیاجی ، « شناسی » ایله باشلا یان فکری و ادبی
تجدد ، یکی معارف تشکیلاتنک استلزام ایتدیکی
فعالیتلر ، بو « ترجمه » جریاننی بوسبوتون قوتله
ندیردی ؛ « انجمن دانش » و « دارالفنون » تشبثلری
« غلظه سرایی » ، مکتب ملکیه ، مکتب حقوق ،
کی مؤسسه لرده بو خصوصده مؤثر اولدیلر .

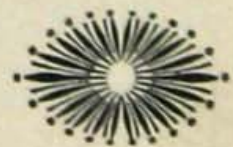
مملکتده اجنبی لسانلرنی وبالخاصه « فرانسه زجه » نی
بیله نلر چوغالدی ؛ ایلك مکتب کتابلردن
باشلا یارق ، بوتون فکر طالعزده ، حتی
« تالیف » نامی آلتنده ، ترجمه لردن باشقا
بر شی کورونمز اولدی . یازیق که بو بر عصر لرق
فعالیتک نتیجه سی ، صرف ایدیلن امکله متناسب
اولمامش ، علم و ادبیات ساحه سنده « امهات » دن
عد اولونه جق همان هیچ بر شی لسانزده نقل
ایدیله مشدره . لیسره له و بو کسک مکتبلره مخصوص
درس کتابلرینک بیله آنجاق شو صوک سنه لرده
ترجمه و نشرینه باشلانیدیفنی سویلر سه ک ، بو
خصوصده داها اینی بر فکر ایدینیه بیلیر .

بوتون بونلره رغماً ، بو فعالیتک بوسبوتون
نتیجه سز قالدینی ده ادعا ایدیله منز : بر عصر اول
تمامیله « قرون وسطائی » بر مملکت اولان تورکیه ده
بو کون « لائیک جمهوریت » اداره سنک قورولا
بیلمه سی ، آنجاق ، بو فکری فعالیتک محصولی
اولان « ملی انتباه » سایه سنده قابل اولمشدر .
صوکره ، مملکتک وسطی عرفان سویه سی
حتی بوندن یکریمی سنه اولکی سویه ایله قیاس
ایدیله میه جک قدر یوکسه لشدن : بو کونکی
دارالفنون طلبه سنک یازدقلری کوچوک تبعاً منهلر ،
بوندن یکریمی سنه اول استانبول دارالفنوننده
اوقوتولان درس کتابلردن هر حالده داها
یوکسه کدر . صوکره ، بو کونکی تورکجه ، علمی
و فلسفی هر مفهومی افاده ایدم جک قدر تکامل
ایتمش ، « علم اصطلاحلری » هنوز تمامیله اولماسه
بیله اسکینه نظر آ چوق فضله تأسسه باشلا مشدر .

مملكتده « معنوی استحصال » ك قيمتی آرندجه، علم مؤسسهرلی جوڤالارق كنجلك علم واختصاص حياتنه آئيلمهرلی تأمین ایدیلدجه، بوتكامل خطوه لری ده داها سریع ، داها قوتلی اولاجقدر .

خلیل فکرت بك ، تور كیه ده علم حياتك انكشافی ایچون بر « ترجمه سفر برلكی » اعلان ایدهرك بر قاج سنه ایچنده یوزلرجه اثری لسانمزه نقل ایتك وبویله جه مملكتمزده « یوكسك تحصیل » ك اجنبی لسانلرینه محتاج اولماماسنی تأمین ایتك ایستیور . « ترجمه » مسئله سنك بزم ایچون حیاتی بر ماهیتی اولدیغنی قبول ایتكله برابر بزده « یوكسك تحصیل » ك - بوكون دكل ، حتی بوندن بر عصر صوكراده - هیچ بر زمان بر اجنبی لسانندن مستغنی قالمایه جنی قناعتنده یز . هله ، بومطالعنك « ملیتپرورلكه منافی اولدیغنی » حقنده کی ادعایی ، اعتراف ایدهم كه آكلایامادق . صوكره ، بو ترجمه مسئله سنی خلیل فکرت بكك ساده جه بر « پاره » مسئله سی عدایتمه سنه ده اشتراك ایتیمورز ؛ معارف وكالتی بودجه سنده ترجمه ایشلری ایچون بر قاج میلیون لیرا تخصیص ایدیله بیله جكنی تصور ایتسه ك بیله ، بوكونکی معنوی قوتلر مزه نظر آ ، بوپارانك اوزهرنده برینی صرف ایتككه امکان اولمایه جقدر . هرشیدن اول علم مؤسسهرلی تنظیم وتكثیر ایدهم ؛ كنجلك علم واختصاص حياتنه آئيلمهرلی تأمین ایدهم ؛ مملكتك عمومی فكر سویه سنی یوكسه لتم ؛ اوزمان ، سائر بوتون فکری مسئله لره برلكده ترجمه مسئله سی ده كندیلكندن حل ایدیلش اولاجق ، و یالكز دكرلی مترجملر دكل ، مؤلفلر ، طالمردده یتیشه جقدر .

کورسبیلی زاده محمد نواد

وقایع الفضل

اون ایکنجی عصره عائد منبع و مأخذلردن :

دفتردار وسلاحدار تاریخلری

وقایع الفضل :

معلم « کوستاولانسون » ادبی تبعلرده بر اثرک نه کی فردی واجتماعی الجلاله حدونه کلدیکنی تعمیق ایچون صحیح واطرافلی بیوگرافیک معلوماته احتیاج اولدیغنی اهمیتله اخطار ایدر . بونقطه نظرندن ادبیات تاریخیه اورغراشقی ایسته یئر هانکی دوره مشغول اولاجقلسه ، اول امرده او دوره عائد بیوگرافیک اثرلری تحقیق ، تثبیت وتنبیح ایتكده اك لزوملی وظیفه لرندن بری در .

مجرى اون ایکنجی عصره عائد بیوگرافیک اثرلرک کیه وکیفه مهملرندن بری وبلکه برنجیسی « شیخی » نك « وقایع الفضلا » عنوانی اوچ بوپوك جلدك اثریدر .

« شیخی » ۱۰۷۸ سنه سنده استانبولده دوغمشدر . باباسی « ادرنه قاپیسی » خارچنده « امیر بخاری » زاویه سنده مشیخت ایدن « حسن فیضی » افندیدر . « شیخی » كنجلكنده علمیه طریقه نانتساب ایدهرك « ملازم وقرقدن منفصل » اولدقدن صوكره باباسنك وفاتیه مدرس اولقدن واز كچمش ، زاویه سنه چكلمشدر . اثرینك مقدمه سنده « كتابخانه جهانده صباح عنفوان شبیدن مسارسیده سن كهولت اولونجه به دكین زاویه نشین تصفح آثار وكوشه كزین تبیح اخبار اولوب مطالعه كتب توارخ وسیره مایل ومحافظة نوادر اخبار وعبره شیفته دل » اولدیغنی آكلاتیر . كوزدن كچیردیکی اثرلر آراسنده بالخاصه « شقایق نعمانیه » به ذیل اولق اوزره نوعی زاده عطائینك قلمه آلمش اولدیغنی « حدیقه الحقایق » بك خوشنه كیتدیکی ایچون نذیبلی دوشونوبور . ینه مقدمه ده دیركه : « کیفیت احوال سلفه تظنن واول وادیده تحصیل تظنن ایلدیكمدن ناشی تاریخ ذیل مرقومدن الی بومنا هذا درر اوصاف علما ومشاغنی سلك تحریره نظم ایله ذیل الدیله آرزو وذیل مذکورده مسطور اولان جمهوردن ماعدا قدم رسیدگان پایه مولویت ومخفل نشینان اجرای شریعت اولان موالی عظام علی طریق الولی كتابت وزبور باعجه سرائ امانت اولان خانان قریم ، وفلكه نشین امارت قلم بیضا اولان وزرا ، وعزیزان مصر ذات الالهام اولان دلیران معدلت پیدا ، وآغایان یكیچریان احوال عبرت اتقارینی بیانه جست وجو وهرطبقه نك آخری علی ترتیب حروف الهجا بیان زمره شعرائك مقری قلمنق درون اخلاص مشحونده

جاكیبر واول مخدره لطافت قناعته نامزدك مافی الضمیر ایدی ... « شیخی بو ایشك قولای قولای یابیلماجغنی آكلادی . صبرو اعتنا ایله تبعلرینه دوام ایدنی . نتهكیم تذکره سنی قلمه آلمق ایچون دائما شیخی به مراجعت ایتدیکنی قید ایدن سالم افندی ، اوندن حرمتله بحث ایدهرك : « هرشیک سحن بیلمه ده عظیم اهتام ودفاتر قدیمه سلطانیله وشیخ الاسلام دفتترلرینه دست رسیده اولمغه امر تواربغده سی تام وخدمت مالاكلام ایدوب بلکه اموردن بعض امرک کرکی کی سحتته وقوف ایچون اختیار مشاق سفر وعاتاب وجود ایدوب ترك حضور ایتكله البته امر مهمك سحتته ظفر « بولدیغنی سوبلهر . شیخی استقبالده وجوده كتیرمکی تصور ایله دیکی معظم آری ایچون چالیشرکن « عشاقی زاده حبیب » افندیك [*] عطائی بی نذیبل ایتدیکنی ایشیتور . او کتابی بولوب كوزدن كچیرنج « صفحات آینه » پرغبار آسا كدرناك تساخ اولدیغندن ماعدا جمله نك احوالی جامع اولماقوله برابر ناسزای اعتنا ونامقبول اولیای نیک فهمان « اولدیغنه حکم ایدیور . و « نوعی زاده مرحومك ذیلنی نهایت بولدیغنی بیک قرق اوچ سنه سنندن بیک یوز اووز سالنه كلنجه درخوابناك مهد رحمت » اولان مشاهیرك ترجمه لرینی احضاره باشلیور . واقعا معاصرلرینك دیدیکی کی كندیسی « كسنه دن برمطلوب كلی وجزئی رجاسنده » ده ده کیلیدی ، فقط معتاد اولدیغنی اوزره آریخی وقتك صدر اعظمی اولان نو شهرلی ابراهیم پاشایه تقدیم ایتش والتفاتنه مظهر اولمشدر . كتابنه « وقایع الفضلا » نامنی وبردیکنی ده افاده ایدن شو منظومه سنی اقتباس ایدیورم :

[*] عشاقی زاده ابراهیم حبیب افندی علمادندر . (۱۰۷۱) ده دوغش ، (۱۱۳۶) ده وفات ایتشدر . لشاهی جامعی جواننده كسکین دده وزارتسنده مدفوندر . « حبیب » مخلصیه شعرده یازمشدر . ذیلنك نسخهرینه استانبول كتبخانه لرندن بر قانچنده تصادف ایدیلیر . عطائیدن صوكره کیمسه نك شقایق نذیبل ایتمه دیکنی كورن شیخ الاسلام فیصل الله افندی ، حبیب افندی بی تشویق ایدهرك ذیله باشلامشدر . بو اثر ۱۰۴۳ دن ۱۱۰۶ ه قادارکی وقعاتی آلیر . شاهه سامی بکك استصحاب ایتش اولدیغنی كوزل برنسخه سی بوكون چلی عبدالله كتبخانه سنده محفوظدر . حبیب افندی ، صدر اعظم شهید علی پاشا نك تشویقوله بو ذیلی « قره چلی زاده عبدالعزیز » افندیك « روضته الابرار » ی طرزنده دوام ایتدیرمشدرکه هرسته به عائد وقواتك سوکنده وفیاتی ده احتوا ایدن بو اثرک - اغلب احتمال - مؤلف خط دستیه اولان نسخه سی اسعد افندی كتبخانه سنده (۲۴۳۸) نومورده مقید ومحفوظدر . بو اثر ۱۱۲۴ سنه قادارکه وقعاتی آلیر . تا تمام بر مسوده در .

خبر و آگاهیمز یوغیکن دفتردارلق خدمتی تکلیف اولوندقده بعض اعتذار ایرادیلدی بوبارکرانی تحمله عدم اقتدار کوستریلوب دفعی ایله اهتمام اولوندقده عذر بهانه من قبوله قرین اولیوب بالاخره الباس خلعت بوبوردیلر ... « محمد پاشا بر سنه سوکرا » ادرنه وقعه سی « ظهور ایدنجه بالطبع صافلاندى . فقط یرنه کچن « محسن زاده عبدالله افندی » عسکرله ویریله جک « مواجب و جلوسیه » بی تدارک ایدمه دبی ایچون اختلاجیلر کندیسنی ایسته دیلر . مانه ، جانه ضرر ویرمه جکارینه عین ایستدیلر . اوده میدانه چیقدی . یکیدن وظیفه سنه باشلادی . فراری حسن پاشا دفتردار تعیین ایدیلنجه محمد پاشا « روزنامه چة اول » اولدی . سوکرا تکرار دفتردارلقه کچدی . بدی دفعه بو وظیفه بی ایفا ایدن محمد پاشا ، شهید علی پاشانک « وارادین » ده فلاکته دوچار اولاسی اوزرینه صدر اعظم اولان خلیل پاشانک اختیارلقه بناء کندیسنه معاونت ایتمه سی امریله برابر خفیه مهر هایونک احسان ایدیله جکی وهدیخی آلدی .

داماد ابراهیم پاشانک صدارتندن اول سلفلری کی خلی غدارلق کوسترن اوچنجه احمد هرناسله محمد پاشایه قیزدی . سلانیک محافظلیقه استانبولدن اوزاقلاشدیردی . آرقاسندن ده « کندی مالکدن اوچ بیک مسلح و مکمل عسکر جمع و تجهیزایت . ایلك دوره ده متصور سفره قاپی قوللرکله اشتراک ایدمه جکک بو امریه قارشى تکاسل کوسترمکدن صاقین » ماننده بر فرمان کونرددی . اونک بویله مغوض اولدیغی آکلایان ضرورلر سلانیکده ظلم ایستدیکی شایعه سنی چیقاردیلر . زوالی آدام قواله قلعه سنه حبس ویر آز سوکرا قتل ایدیلهرک مالی مصادره اولدی . ۱۱۲۹ .

ایشته « زبده الوقایع » بو ، دفتردار صاری محمد پاشانک اثری در . مراد منلا کتبخانه سنده کی نسخه نك ظهیرنده امیانه املا ایله محرر « وقایع اسرار دولت بلارای املا ایدوب حال حیاتنده چیقاربوب بعدالوفات پشتخته سندن چیقمشدر » عباره سی اوقونور .

محمد پاشا تاریخنه « آوجی سلطان محمد » زماننده باشلامشدر . کتابک اساسی (۱۰۸۲) دن تا (۱۱۱۵) « قدار سورر . فقط حکمدارک ایلك سنه لرنده کی « وکلای نا مستقیم تدبیر سقیملریله » مملکتک دوچار اولدینی فلاکتلری قید ایدمه رک بک تقدیر ایستدیکی کوبریلی « محمد پاشا » نك صدارتندن اعتباراً اهمیتلی وقعه لرده اجمالاً کوستردیکنی ده سوبلر . وقعه نویس راشد افندی نك « زبده الوقایع » دن خلی استفاده ایستدیکی و بعضاً کندی تاریخنه عینی افاده یله وقعه لر نقل ایستدیکی ایکی اثرک مقابله ایدیله سیله آکلاشلیمقده در . علاوه ایتمه لی بکه بعض حادثه لر راشد تاریخنده اختصار ویا بوس بوتون طی ایدیلشدر . بناءً علیه اون برنجی عصرک ایکنجی نصفیله اون ایکنجی عصرک ایلك نصی ایچون « زبده الوقایع » دولت ایشلریله یاقیندن مشغول بر آدامک اثری اولوق حیثیته - اعمال ایدیله میه جک بر مراجعتکاهد .

اولان علمای کرام و مشایخ فخامک احوالری تفسیح برله بیان و تحریر و عیان ایلدم .

شیخی رامزند کوره سنک قیدینه کوره ۱۱۴۵ سنه سی حدودنده « وفات ایتمشدر . امیر بخاری زاویه سنده مدفوندر . همانلی مؤلفلرینک « شیخی » بی « صاحب تذکره قنهل زاده به معاصر » کوسترمه سی بک غریب بر ذهلدر اوغلی اوچنجه جلدک مقدمه . سنده ، باباسنک اثری ایچون کندیسنه صدر اعظم علی پاشانک امر ایستدیکنی سوبیلور .

بو ذاتک « حکیم اوغلی علی پاشا » اولدیغه شبهه یوقدر . چونکه ینه اوچنجه جلدک مقدمه سنده « برنجی عمود » دن بحث ایدیلکده در . برنجی عمودک سلطنتی ائساننده ایسه بر نك علی پاشا صدر اعظم اولشدر . اوده حکیم اوغلیدر .

شیخی برنجی جلدینه « نوعی زاده عطاقی » نك ترجمه حایله باشلار واولا علمایی ، سوکرا مشایخی ، متعاقباً وزیرلری ، بکی جری انالری ، علمازمره . سندن اولمان شاعرلری وفات تاریخلری کوره صیراسیله کوستر . آریجه سیاسی واجتماعی حادثه لرلی خلاصه ایدرکه بونلر میاننده وقعه نویس لرك تثبیت ایتمدیکی ۱۱۴۲ سنه سی وقوعاتی ده وارد .

« شیخی » دن سوکرا بعض ذانلر فلان و فلان مسلک اربانه داتر بیوگرافیک اثرلر قلمه آلمشله ده بویله اطرافلی بر اثر وجوده کتیرن اولامشدر . بو اعتبارله « شیخی » نك همی « یکتا » وصفته لایقدر . ملی نقصانلری بزدن بری ده « آنسیه لوبه دی » دن محروم اولوشیمزدر . ایلرده بونک تلانیسنه چالیشمق ایسته نیرسه مراجعت ایدیله جک اثرلردن برینک « وقایع الفضلا » اولاجقنه شبهه یوقدر . بو اعتبارله بو مهم اثرک - تاریخ انجمننجه تصور ایدیلکده اولدینی اوزره - بر آن اول طبی تمی به شایاندر .

دفتردار محمد پاشا تاریخى : « زبده الوقایع »

اون ایکنجی عصره عائدوقعه نویس تاریخلردن ماعدا ، خلی خصوصی تاریخلرده واردرکه بولردن بری مؤلفنک « زبده الوقایع » عنوانی ویردیکی « دفتردار محمد پاشا تاریخى » در . بو اثر غیر مطبوعدر . استانبولده بر قاق کتبخانه ده نسخه لرینه تصادف ایدیلر . صاحبی « صاری محمد پاشا » نامنده بر ذاندرکه مورخ راشد افندی نك تثبیت ایستدیکنه کوره استانبولده دوغمشدر . بر آرز تحصیلدن سوکرا کندی افاده سنه نظراً ۱۰۸۲ ده « روزنامه چة اول » قلمه کیرمش ، خاصهً مالیه مسأله لرله توغل ایدمه رک شهرت بولدینی ایچون « دفتردار مکتوبنجیسی » اولشدر . مشهور رامی محمد پاشا ۱۱۱۴ ده صدر اعظم اولونجه « حقوق سابقه به مراعات ایچون بالفعل دفتردار شق اول » تعیین اتمک ایسته دی . محمد پاشا تغل ایندی ونهایت رضا کوستردی . کندیسنی تاریخنده بونی شویله آکلایبور : « ... ضرورت قحطرجال اقتضاسیله بو حقیر ، مدت وافیه مالیه طرفنده کتابته بولونوب امکدار دولت علیه بولوندیغمه بناءً طرف صدر اعظمیدن دعوت ، ناکهانی ظهور اولدقده

زهی عالی عظیم جناب رب غفور که ذیل اولدی سزای نگاه صدر صدور هزار حمدوننا حضرت خدایه سرا که بن کینه بی قلدی بو یادکاره روا وپروب توانه شعور درایت انکیزی خیر وصف سلف ایلدی بو ناجیزی موفق ایندی بی ثبیت وصف اسلافه بو یادکارضی قلدی هدیه اخلافه عجمی اوله بو مجموعه کتچ درتحف نوشته در صفحاتده وصف پاک سلف بو ذیل جامه اخبارک اوله نامی سزا لسان اهل سیرده وقایع الفضلا ۱۱۲۹ حساب ایدنجه اونام خجسته تعبیری اولور مبین تاریخ سال تحریری جناب حقندن اودر شیخیا مراد اهم نظاره افکن اولان ذیله بجمم کرم درون دلدن ایدوب محض لطف واحسانی فقیری ایله خیر دعایه ارزانی مراد ایدرسک اکر اطلاع اخباره کشاده کوش نگاه اول وجوه آثاره

شیخی تبعلرینه بوراده نهایت ویرمه مش ، تا (۱۱۴۳) . قدارکی وفیاتی ده ضبط و تثبیت ایتمشدرکه اوغلنک بالاخره تبیض واکمال ایستدیکی بو قسمدن ، براز سوکرا بحث ایدمه جکز .

شیخی « عشاقی زاده » ذیانی نقصانندن دولایی بکنمه مکلر برابر ، کندی اثرده اوندن نقلاً خلی پارچالر حرفیاً موجود اولاسی ، حسب افندی نك مساعیسنده استفاده ایستدیکنی واضحاً کوسترمکده در .

وقایع الفضلا - یوقاریده ده سوبله دیکمز اوزره اوچ بویوک جلددر . برنجی جلد ۱۰۴۳ دن ۱۰۹۸ سنه سی نهایتنه ، ایکنجی جلد ۱۰۹۹ سنه سی بدایتندن ۱۱۳۰ سنه سی نهایتنه ، اوچنجه جلد ۱۱۳۱ سنه سی بدایتندن ۱۱۴۳ سنه سی بدایتنه قدارکی وقوعاتی احتوا ایدر . خاصهً برنجی ، ایکنجی جلدلرک نسخه لرینه استانبول کتبخانه لرندن برقاچنده تصادف ایدیلر . اوچنجه جلد مستقل بر صورتده « آیاصوفیه » کتبخانه سنده محفوظدر . مع هذا دیگر کتبخانه لرده موجود نسخه لرك بعضیلرده ایکنجی جلد ملحق بر صورتده اوچنجه جلد عائدوقوعات کورولور . آیاصوفیه نسخه سنک مقدمه سنده مرحومک اوغلی دیرکه : « ... بعده مدت حیاتی منقضی اولنجه [*] وقوع بولان وفیات اعیانی دخی ضبط و جریده سنه قید ایدوب بقضاء الله تعالی بیانی مقدر اولیوب بو دار وحشت مداردن کذار ودار بقاده قرار ایدوب اول زماندن بو آنه کلنجه صحایف مسوده ده قالمشدی . . علی قدر الاستطاعه بعض نقصانی تکمیل و تبیضه تعجیل ایدوب بیک یوزاوتوز بر محرم الحرامی ابتداسندن بیک یوز قرق اوچ سنه سی نهایتنه کلنجه [* *] مسوده ده ظفر بولدیغم مرتبه پستر راحتده غنوده

[*] « اولنجه » بوراده « اولونجه قدار » معنا سنه در

[* *] مع هذا اوچنجه جلد ۱۱۴۳ سنه سی بدایتنه قدار دوام

ترقی فکرینک منشا و نظامی

فلسفه

برپینلر و منقذر

— ۲۴ —

العجلجیری اولاجنی پک قولای آکلاشیلیر .
(شوپنهاور) [۱۷۸۸ - ۱۸۶۰] ، (نیچه)
[۱۸۴۴ - ۱۹۰۰] و (رنه نوویه) [۱۸۱۵ -
۱۹۰۳] بونلرک اک بارز تیپلرندنذر .

حیاتک قیمتی شخصیت ومدیتلره کوره ده کیشمه .
سهیدی نیکیینلک و بدینلکک آدلری اولازدی .
ایچنده یاشادیغمز دنیایی (لایبنیچ) کی دنیالرک اک
ایسی بولانلر اولدینی کی بونی پک الملی کوره نلرده
واردر . حیاته سرور و شطارتله آتیلدیق واونی
اولانجه قوتله تقویه ایتک ممکن اولدینی قادار بونک
عکسی ده واقعدر . نته کیم تاریخ ده بو ایکی میلانی
وضوحله کوستره ن مدیتلره شاهد اولمشدر . مثلاً
هند مدیتی اوج اقبالنده حیات ؛ سوکسز غصه ،
محنت و سفالتلریله بالخاصه بر ، ألم اولش بو آلدن
قورتولدی ، یاخود هیچ اولمازسه تخفیف ایتک ایچون
جهد ایتک بوتون بر حکمت صایلمشدر . غرب
مدیتی ده بونک تام ضدینه حکم ایدره ک حیاتی قیمتدار
بر شی کی کورمش و اونی آلدن کلدیکی قادار
محافظه و تزئیده غیرت ایتمشدر . مع مافی (شوپنهاور)
کی مشهور استثنالر قید ایتمکدن ده خالی قالمشدر .
بوفیلسوف کاشاتک جوهرینی « اراده » تسمیه ایتدیکی
بر « اشتها » ده کوره رک بو اشتها تکامل ، ترقی
نامنه هیچ بر منطقی و ضروری هیچ بر قانونی
اولادینی قناعتنده در . اونجه بشرینک ترقیسی المری
آزالتمش دکل ، بالعکس آرتدیرمشدر . چونکه
بیلکی ، تأمل ، علم دینلن شیلر احتیاج ، انکسار
خیال و ندامتلی چوغالتوب المری ده چیلایق ،
دها آچیق و دها آجیقلی کوسترمکدن فضلا برشی
یاچه مشدر . (نیچه) دخی زماننک نه فکر ، نه قیمت ،
نه ده انسانلرینی بکه نمیب منحصرأ « فوق البشر » لر
أوزله به رک زماننده کی بوتون ترقی و تکامل فکرلرینی
نیکیینلک احتیاجنک بر محصولی کی کورمشدر . چونکه
اونجه حقیقت حالده جاری اولان شی ، « اقتدار اراده سی »
نه تابع بر دور دائمین عبارتندر .

منقذرله کلنجه بونلرده ترقی فکرینک (سپه نسه) ده
واصل اولدینی فلسفه یی برر صورتله خیربالاملشدر .
و بونک بویله اولماسی ده غایت طبیعی ایدی . چونکه
ترقی نظریه سی دور دور کاه حریت و کاه معینیت
و ضرورت قانونلرینه منجر اولان بر طاقم استحاله لر
کچریدیکندن تام تقید اولونه جق بر حاله کلشدی .
روحاً انقلابی اولانلر : « حریت » ، محافظه کارلر

« انبیا » دنبری ترقی فکرینی کیتدیجه قوتله صاران
نیکیینلک هواسنک (سپه نسه) ده آلدینی وسعت
تصورک فوقنده اولمشدی . آرتق فیلسوف ،
غزته چی ، سیاسی و خطیبلر هب ترقی پرنسیپله
دوشونبور و آلرندن کلدیکی قادار اونی تعریف ،
اثبات ، تبجیل و استثمار ایدیورلردی . (ویقتور
هوغو) کی زمانک اک بوبوک برشاعری : « عصرلرک
افسانه سی » نامیله معظم بر ترقی داستانی یازیور
وخلقک علاقه لی صحبتلی بالخاصه بوموضوع اط افنده
جانلانیوردی . بر جوق غزته لر ، فرقه لر ترقی عنوانی
اک شانلی بر رمز کی سچورلر . ترقی بر مفکوره ،
بر ایمان و بر الوهیت پایه سنده طوتانلره چقیشوب
سویله نلرده عمومک نفرتی قازانه رق هپسنه بردن
« مرتجعلر » دینیور و بوکله یالکز باشنه بر شتم
و تخفیر اولغه کافی کلور . شیمیدی بودرجه عصیت
و شمول قازانان بر فکر هیچ بر عکس العمل یا عا .
ملیمیدر ؟ کیم دیه بیلیرکه بر ضرورت ، بر « قانون »
یاخود بشرینک غیرقابل اجتناب بر قدری سویه سنده
ادعا ایدیلن بر فکرک آرقه سنده بوتون انسانیتی
علاقه دار ایده جک بر فلسفه صاقلی دکلدنر ؟ « الوهیت »
ایله توأم بر مفهوم حاله کلن « ترقی » حکمنک بونجه
تأثیرلری یاننده هیچ بر عکس تأثیری اولماسین ،
بو امکانسزدی . زرده قالدی که بو حکم ، ساده جه
بر میخانیکیت و یا کیت حکمی اولابوب بسبقولوزیک ،
اخلاقی واجتماعی قیمتلی متضمندر . دها دوغروسی
هر ترقی فلسفه سنک آرقه سنده بر علم نظریه سندن
باشقه برده خیروشر فلسفه سی وحتی اعتقادی واردر .
چونکه ترقی بر قانون کی ادعا ایتک عینی زمانده
شیرک محو اولوب خیرک غلبه ایده چکنه ، باشقه بر
تعبیرله « تکمل » . اینا منقدر . ترقی دخی بر چشید
اولابوب اخلاقی ، بدیی ، حقوقی ، سیاسی ، اقتصادی ،
صناعی ، علمی و الخ انواعی اولدینی کی بونلر
آراسنده کی مناسبت و علیتلر دخی باشلی باشنه معظم
بر تدقیق ساحه سیدر . نته کیم بوگونکی اجتماعیات
« مؤسسه لر » و « قیمتلر نظریه سی » نامی آلتنده
بومستله لرله مشغولدر . آرقه سنده بو قادار مهم مسئله لر
صاقلایان بر فکر شیمیدی ناصیل اولورده هیچ
بر عکس العمل یا عا ؟ هم ده بوتون جمعیت و صنعتلر
عینی ترقیده دکلرکه هپسی ده عینی مفکوره ایله
متحسس اولوب آزالرنده هیچ بر محاسده و یا معارضه
اولماسین ؟ ایشته بوتون بو عامللر کوزا وکنه کتیریلنجه
ترقی فکرینک ده طرف طرف بدینلری منقذ و عکس .

سلاحدار محمد افغانا تاریخی : « ذیل فذلک »
بوتاریخک یالکیز بر نسخه سی بر قاچ سنه اول
تدقیق ایدن تاریخ انجمنی اعضاسندن احمد رفیق
پک بو نسخه یه مستنداً بر مقاله قلمه آلمشدی ؛ فقط
مذکور نسخه ۱۱۰۷ تاریخنه قادارکی وقوعاتی
احتوا ایتکده ایدی . « ذیل فذلک » نک تام
نسخه سی ولی الدین کتبخانه سنده ۲۳۶۹ نومروده
مقید و محفوظدر . بو تام نسخه نک ظهرنده « اندرون
هاپونده اولو سر کابی ، ثانیاً سلاحدار فندقلیلی محمد
افندی کندی خطی ایله اولان تاریخدر » عباره سی
اوقونور . بو نسخه تا ۱۱۳۳ سنه سی وقوعاته
قادار آلیر . مع هذا کتابک شوراسنده بوراسنده
پک سبق اولماق اوزره بوش یرلره نا تمام صحیفه لر
تصادف ایدیلر . « ذیل فذلک » ، « زبدة الوقایع »
نظراً پک مهمدر . کنجلاکندن بری سراهه منتسب
بولونان محمد انا مهم وقعله رک شاهدی اولش و بونلری
تاریخنه کچیرمشدر . وقعه نویس راشد افندی پک
سطحی بر اثر قلمه آلمش اولدینی ایچون سلاحدار
تاریخی ، او دورک ایچ یوزینی بزه آکلانا جق
اثرلرک برنجیلرندن بری ، بلکه ده اک برنجیسی در .
سلاحدار محمد افغانا « کاتب چلبی » نک « فذلک » سنی
کورمش ، بکنمش و اونک بر افندی بردن ، ۱۰۶۵
تاریخندن باشلایارق بر « ذیل » قلمه آلمی دوشونمش
واپشه بو هوسله باشلامشدر . تاریخ انجمنی بو مهم
اثری ، احمد رفیق پکک نظارتیه ، طبعه قرار
ویردی . ایکی اوج آیه قدر طبعک بیته چکی ، اون
ایکنجی عصره عاقد مهم بر اثرک میدانن چچاقنی
مأمولدر .

محمد افغانا ۱۱۳۶ سنه سنده وفات ایتمشدر .
قبری ، متروکینه بناء اخیراً الفای ایدیلن آیاس پاشا
مزارلغنده در . احمد جودت پک ، کچنلرده تصادفاً
اورادن کچرکن محمد افغانک مزارطاشنی یرده کورمش ،
اقدامه بر مقاله یازمشدی . موزه مدیری خلیل پک
افندی بو قیمتدار مورخک طاشنی اخیراً اوقاف
موزه سنه نقل ایتدیرمشدر که کندیلرینه کوستردکلری
قدر شناسلق نامنه تشکری وجیه دن صایارم . دیگر
مشاهیرک بویله متروک مزارلغرده قالان طاشلرینک ده
نقلنه همت ایدیله سی تمنی به شایاندر .

علی جانب

